

Útvar: OdSPOR Č.j. UKZUZ 081724/2024
Vyřizuje: Ing. Tomáš Chrbolka
E-mail: tomas.chrbolka@ukzuz.cz
Telefon: +420 725 817 896
Adresa: Fritzova 4260/4, 58601 Jihlava Datum: 10. 5. 2024

Nařízení ÚKZÚZ o mimořádných rostlinolékařských opatřeních proti šíření škodlivého organismu verticiliového vadnutí chmele – ohlašování chmelové sadby

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (dále jen „ÚKZÚZ“), jako věcně příslušný správní úřad podle § 72 odst. 1 písm. e) zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“),

nařizuje

podle § 76 odst. 2 věty druhé, § 76 odst. 2 písm. a) a § 76 odst. 1 písm. a) zákona, v návaznosti na článek 37 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2031 o ochranných opatřeních proti škodlivým organismům rostlin, v platném znění (dále jen „nařízení (EU) 2016/2031“) a přílohu IV, část L prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072, kterým se stanoví jednotné podmínky pro provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2031, pokud jde o ochranná opatření proti škodlivým organismům rostlin, v platném znění (dále jen „nařízení (EU) 2019/2072“) v souvislosti s článkem 9 odst. 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/625 o úředních kontrolách a jiných úředních činnostech, v platném znění (dále jen „nařízení (EU) 2017/625“) níže uvedená **mimořádná rostlinolékařská opatření** proti šíření škodlivého organismu *Verticillium nonalfalfae* (dále také „Vn“ nebo „patogen“) rostlinami chmele otáčivého *Humulus lupulus* určenými k pěstování (kromě osiva).

Čl. 1

Vymezení pojmů

Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

- a) „MRO“ – mimořádná rostlinolékařská opatření;
- b) „chmelová sadba“ – živé rostliny chmele otáčivého nebo jejich části (řízky) k pěstování, které mají být vysazeny nebo přesazeny¹.

¹ podle článku 2 odst. 1 písm. l) a odst. 4 nařízení (EU) 2016/2031

Čl. 2

Mimořádná rostlinolékařská opatření

Podle § 76 odst. 1 písm. a) zákona se nařizuje profesionálním provozovatelům² pěstujícím chmel za účelem produkce chmele nebo rozmnožovacího materiálu chmele na území České republiky ohlašovat datovou schránkou nebo e-mailem na adresu podatelna@ukzuz.cz (do předmětu uvést v obou případech „ohlášení chmelové sadby“) UKZÚZ³ datum převzetí chmelové sadby původem z jiných členských států Evropské unie (dále jen „Unie“) a adresu místa, kde se tato sadba po převzetí nachází, a to do pěti kalendářních dní ode dne potvrzení jejího přijetí.

Čl. 3

Odůvodnění

Škodlivý organismus Vn je podle přílohy IV části L, nařízení (EU) 2019/2072 zařazen mezi regulované nekaranténní škodlivé organismy na rostlinách *Humulus lupulus* L. určených k pěstování (kromě osiva).

Letální forma Vn způsobuje rychlé odumírání rostlin. Patogen byl příčinou ukončení pěstování chmele v jihovýchodní Anglii a způsobil totální ztrátu výnosů v Bavorsku. Ve Slovinsku způsobil významné ztráty na výnosu a v mnoha případech byl důvodem k likvidaci chmelnic. Přirozeně se šíří půdou a částmi napadených rostlin (např. předčasně opadanými listy, kultivačními pracemi, přemísťováním infikovaných částí rostlin) a kontaminovanou půdou ulpělou na zemědělských strojích. S neočištěnými zemědělskými stroji a dopravními prostředky se Vn může šířit i mezi chmelnicemi. Kontaminace půdy ve chmelnici vede k opakované infekci. Patogen se může šířit i závlahou nebo dešťovou vodou a může přežívat na dvouděložných pěstovaných plodinách a plevelch. Na delší vzdálenosti se šíří infikovaným rostlinným materiálem určeným k pěstování.

První příznaky výskytu Vn v České republice byly zjištěny v roce 2017 na dvou chmelnicích v Olomouckém kraji v okrese Přerov. Zdrojem infekce byly pravděpodobně sazenice chmele. I když byla nařízena MRO eradikačního charakteru (v té době se ještě jednalo o karanténní škodlivý organismus), která byla následně doplněna preventivním doporučením, byl v červenci roku 2021 zjištěn výskyt i v Čechách, konkrétně v Žatecké pěstební oblasti v okrese Louny. V následujícím roce byly z této oblasti odebrány vzorky ze 136 lokalit, odpovídající výměře 259 ha. Z výsledků vyplynulo, že zamoření chmelařské oblasti na Žatecku se potvrdilo v 8 z 9 testovaných katastrů, 100% napadení bylo potvrzeno ve 4 katastrech. V návaznosti na výše uvedené, provedl ÚKZÚZ v průběhu roku 2023 plošný monitoring stavu chmelnic na Žatecku, Ústěcku a Tršicku, jehož součástí byl odběr a testování rostlin. Vzorky pro laboratorní testování byly odebrány z 346 chmelnic uvedených oblastí odpovídající ploše 883 hektarů. Odebráno bylo 1 038 vzorků. Výsledky analýz na přítomnost původce Vn, které prováděla Národní referenční laboratoř ÚKZÚZ v Olomouci, potvrdily výskyt v 19 chmelnicích v 10 katastrech.

² podle článku 2 odst. 9 písm. c) nařízení (EU) 2016/2031

³ podle článku 9 odst. 7 nařízení (EU) 2017/625

Podíl pozitivních vzorků na katastr je v rozsahu od 27 do 100 %. Zamoření pozemků tak dosahuje hodnot, které představují vysoké riziko rozšíření na další pěstební plochy. Vzorky chmele, pozitivně testované v České republice na výskyt Vn, byly dodatečně testovány na prokázání formy patogenu (letální nebo mírná forma) ve Slovinsku, v laboratoři Ústavu chmelařství a pivovarnictví. Obě formy jsou geneticky odlišné a nemohou přecházet jedna v druhou a usuzuje se tak na jejich různý původ. Z výsledků vyplynulo, že se v chmelnicích České republiky vyskytují obě formy.

V rámci úřední kontroly dodržování požadavku uvedeného v příloze IV, část L prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072 (prahová hodnota Vn pro rostliny *Humulus lupulus* L. k pěstování 0%) ÚKZÚZ ověřuje absenci patogenu v chmelové sadbě bez ohledu na její původ testováním odebraných vzorků v Národní referenční laboratoři ÚKZÚZ. Z tohoto důvodu je nutné, aby ÚKZÚZ měl informace o příjemcích a místech držení chmelové sadby původem z jiných členských států Unie, protože o dodavatelích a místech pěstování rozmnožovacího materiálu chmele původem z České republiky informace má. Vzhledem k tomu, že přemístění chmelové sadby v rámci Unie nepodléhá žádné ohlašovací povinnosti, je nutné použít ustanovení článku 9 odst. 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/625 a nařídit všem profesionálním provozovatelům pěstujícím chmel za účelem produkce chmele nebo rozmnožovacího materiálu chmele na území České republiky povinnost ohlásit datum každého převzetí chmelové sadby původem z jiných členských států Unie a místo jejího dalšího pěstování. Budou tak zajištěny stejné podmínky pro výkon úřední kontroly jak pro domácí producenty chmelové sadby, tak i pro její dodavatele z jiných členských států Unie. Na konci roku 2025 provede ÚKZÚZ vyhodnocení výsledků provedených laboratorních analýz a stanoví míru rizika, kterou představuje rozmnožovací materiál z jiných členských států Unie pro šíření Vn na území České republiky. Následně rozhodne o zrušení nebo změně nařízených MRO.

Čl. 4

Sankce

Za porušení povinností stanovených tímto nařízením může ÚKZÚZ uložit pokutu právnickým a podnikajícím fyzickým osobám podle ustanovení § 79h odst. 1 písm. b) zákona do výše 6 000 000 Kč.

Čl. 5

Účinnost

Toto nařízení ÚKZÚZ nabývá účinnosti počátkem patnáctého dne následujícího po dni jeho vyhlášení; za den jeho vyhlášení se považuje den jeho zveřejnění ve Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů.

Ing. Daniel Jurečka

ředitel ÚKZÚZ